

RP 203/2009 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 98 § i lagen om statens pensioner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att 98 § i lagen om statens pensioner ändras så att för militärpensioner tillämpas livslängdskoefficienten på den ålderspension som intjänats och inte på den pension som avgränsats enligt maximibeloppet. Det föreslås att det i lagens

ikraftträdandebestämmelse fastställs att livslängdskoefficienten inte tillämpas på sådan militärpension där rätten till pension uppkommit före år 2010.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2010.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

Pensionssystemet för militärer skiljer sig i vissa avseenden från det allmänna pensionssystemet. En militär har bland annat rätt till ålderspension om han eller hon har uppnått den avgångsålder som föreskrivs i lagen om försvarsmakten (551/2007) eller i förordningen om gränsbevakningsväsendet (269/2000), eller har en anställningstid på minst 30 år i militära tjänster eller uppdrag. En person som tjänstgör som flygare har rätt till pension på basis av en anställningstid på minst 20 år. Eftersom tjänstekarriären är kortare tillväxer militärpension snabbare än allmän pension. På grund av den snabba pensionstillväxten har det för militärpensioner fastställts ett maximibelopp som är 60 procent av den pensionsgrundande arbetsinkomsten.

Livslängdskoefficienten infördes som en del av pensionsreformen år 2005 inom hela arbetspensionssystemet. Med hjälp av livslängdskoefficienten bereder man sig på en ökning av medellivslängden och syftet är att anpassa pensionsskyddet till förändringen i den förväntade livslängden. I och med livslängdskoefficienten minskar pensionen varaktigt, eftersom pension betalas under en längre tid då den förväntade livslängden ökar. Enligt 72 § i lagen om statens pensioner (1295/2006, nedan StaPL) tillämpas livslängdskoefficienten från början av år 2010 så att då ålderspensionen börjar omräknas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetstagaren fyllde 62 år. Om ålderspensionen börjar före det år då arbetstagaren fyller 62 år, omräknas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen började. På militärpensioner tillämpas livslängdskoefficienten för det år då pensionen började på så sätt att pensionen först avgränsas till ett maximibelopp på 60 procent och livslängdskoefficienten tillämpas på detta avgränsade belopp.

Enligt StaPL 98 § 1 mom. 1 punkten är en förutsättning för att få pensionstillväxten att en militär i militär tjänst har pensionsgrundande inkomster som i medeltal uppgår till

minst 12 000 euro om året och han eller hon under de fem kalenderår som omedelbart föregår uppnåendet av föreskriven pensionsålder eller anställningens upphörande under minst tre kalenderår i sådan tjänst har pensionsgrundande inkomster som uppgår till minst ovan nämnt belopp. Det föreslås att språkdräkten i paragrafens 1 mom. 1 punkten ses över så att en förutsättning för pensionsstillväxten är att en militär under de fem kalenderår som omedelbart föregår den tidpunkt då pensionsrätt uppkommer eller anställningen upphör under minst tre kalenderår i militär tjänst har pensionsgrundande inkomster som uppgår till minst det belopp som nämns ovan i detta moment. Begreppet "pensionsrätt uppkommer" är mera omfattande än "uppnåendet av pensionsåldern", eftersom pensionsrätt under vissa förutsättningar uppkommer på basis av anställningstiden.

Det finns bestämmelser om obligatoriska avgångsåldrar för militärer och efter att en sådan ålder har uppnåtts kan militärer inte fortsätta i sina tjänster. Därför har den obligatoriska avgångsåldern en särskild betydelse då pensionen för en militär fastställs. På grund av detta kan en militär inte utöka sin pension efter det att avgångsåldern uppnåtts, om han eller hon vill kompensera för livslängdskoefficientens inverkan genom att fortsätta i sin tjänst. Av denna orsak föreslås det att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen med en bestämmelse enligt vilken livslängdskoefficienten ska tillämpas på en militärs intjänade pension innan pensionen avgränsas till maximibeloppet enligt 99 §. Som livslängdskoefficient används den livslängdskoefficient som fastställts för det år då militärens ålderspension började. Om en militär beviljas invalidpension på grund av arbetsoförmåga, omräknas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetsoförmågan började. På så sätt tillämpas livslängdskoefficienten på en militärs invalidpension på samma sätt som på ett invalidpensionsfall i det allmänna pensionssystemet.

Det föreslås dessutom att det i lagens ikraftträdandebestämmelse fastställs att livs-

längdskoefficienten inte tillämpas på en sådan militär vars rätt till ålderspension och vars pension skulle ha kunnat börja före år 2010. Syftet med de föreslagna ändringarna är att lindra livslängdskoefficientens inverkan särskilt under en övergångsperiod då lagen träder i kraft, och därmed trygga en kontrollerad pensionsavgång.

2 Propositionens konsekvenser

2.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen ökar gradvis statens pensionsutgifter. Eftersom beloppet av den ålderspension som en militär intjänat i många fall kan överstiga den pensionsnivå som avgränsats till maximibeloppet på 60 procent i enlighet med StaPL 99 §, minskar en tillämpning av livslängdskoefficienten före avgränsningen inte pensionen lika kraftigt som en tillämpning av livslängdskoefficienten efter avgränsningen. Propositionens inverkan på pensionsutgifterna beräknas uppgå till 30 000 euro år 2010, ca 900 000 euro år 2015 och ungefär 3 miljoner euro år 2020. Livslängdskoefficientens inverkan på pensionsbeloppet har i beräkningen uppskattats öka på lång sikt och på grund av detta antas också pensionsutgifterna öka på lång sikt. De ändringar som gjordes i militärpensionssystemet år 1995 innebär emellertid att antalet sådana personer hela tiden minskar vars pension kan överstiga maximibeloppet på 60 procent och för vilka det är av betydelse med tanke på pensionsbeloppet att livslängdskoefficienten tillämpas före avgränsningen. Om personerna stannar längre i arbetslivet, minskar i sin tur statens pensionsutgifter.

2.2 Konsekvenser relaterade till pensionstagarnas ställning

Tillämpningen av livslängdskoefficienten på intjänad ålderspension innan pensionen avgränsas till maximibeloppet innebär att de militärer som har intjänat ålderspension som överstiger maximibeloppet drar nytta av den föreslagna ändringen. För de militärer vars ålderspension inte överstiger 60 procent av

den pensionsgrundande arbetsinkomsten har reformen ingen inverkan på pensionen.

Livslängdskoefficienten börjar tillämpas från och med år 2010. Inom försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet tjänstgör personer som skulle ha rätt till militärpension på basis av sin anställningstid, men som inte ännu har uppnått den obligatoriska avgångsåldern. Dessa personer kan om de så önskar gå i pension före år 2010 varvid livslängdskoefficienten inte tillämpas på deras ålderspension. Med den föreslagna ändringen strävar man efter att ibruktagandet av livslängdskoefficienten vid ingången av år 2010 inte ska inverka på en militärpersons vilja att fortsätta arbetskarriären om detta annars är möjligt.

Ett särdrag i militärpensionssystemet är att rätten till ålderspension baserar sig på obligatorisk avgångsålder och anställningstiden. I det allmänna pensionssystemet har en person rätt till ålderspension vid 63 - 68 års ålder enligt eget val.

På grund av systemet med obligatorisk avgångsålder har militärer inte möjlighet att fortsätta sin tjänstgöring efter att avgångsåldern uppnåtts och kan på så sätt inte kompensera för livslängdskoefficientens inverkan på pensionen och inte heller på annat sätt förlänga arbetskarriären. Med tanke på det allmänna syftet med att förlänga arbetskarriärerna är det viktigt att också militärer har möjlighet att förlänga tjänstgöringstiden i den mån det är möjligt med tanke på verksamheten. Vid försvarsministeriet pågår en utredning av möjligheten att göra systemet med obligatorisk avgångsålder för militärer flexibla.

2.3 Könrelaterade konsekvenser

Inom försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet tjänstgör sammanlagt ungefär 11 300 personer som omfattas av pensionssystemet för militärer, och av dessa är ungefär 380 kvinnor. Pensionssystemet för militärer omfattar ungefär 480 sådana personer som skulle ha rätt att på basis av sin anställningstid gå i pension år 2009. Av dessa är 10 kvinnor. De föreslagna ändringarna kommer sålunda att i huvudsak gälla män.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet i samarbete med Statskontoret. Ärendet har behandlats vid samarbetsförhandlingar i statens pensionsdelegation, där de huvudavtalsorganisationer som företräder de anställda är representerade. Förutom detta har det vid finansministeriet ordnats ett möte där alla de fackorganisationer som representerar militärpersoner hörts.

4 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

I 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs om situationer där livslängdskoefficienten inte ska tillämpas på en militärs pen-

sion. Militärer har rätt till ålderspension då de uppnått den föreskrivna avgångsåldern eller under vissa förutsättningar på basis av anställningstiden. Om rätten till ålderspension uppkommit innan lagen träder i kraft, dvs. före den 1 januari 2010, och pensionen skulle ha kunnat börja år 2009, är avsikten den att livslängdskoefficienten inte heller senare tillämpas på ålderspensionerna i fråga. Bestämmelsen gäller därmed sådana ålderspensioner som skulle ha kunnat börja senast den 1 december 2009. I praktiken gäller bestämmelsen de situationer där rätten till ålderspension har uppkommit på basis av anställningstiden.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av 98 § i lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 22 december 2006 om statens pensioner (1295/2006) 98 § som följer:

98 §

Pensionstillväxt

En militärs pension tillväxer för varje till pensionstid hänförlig dag med 1/180 procent av de pensionsgrundande arbetsinkomsterna, dock med högst 2 procent per år. Pensionen för en tjänsteman som tjänstgör i flygaruppdrag vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet tillväxer för varje till pensionstid hänförlig dag med 1/120 procent av de pensionsgrundande arbetsinkomsterna, dock med högst 3 procent per år. En militärs pension för återstående tid tillväxer såsom i arbete till den del återstående tid inräknas i pensionen, till utgången av den månad under vilken militären fyller 50 år. Detta moment tillämpas endast, om

1) en militär i militär tjänst har pensionsgrundande inkomster som i medeltal uppgår till minst 12 000 euro om året och han eller hon under de fem kalenderår som omedelbart föregår den tidpunkt då pensionsrätt uppkommer eller anställningen upphör under minst tre kalenderår i sådan tjänst har pensionsgrundande inkomster som uppgår till minst ovan nämnt belopp, eller

2) invalidpension beviljas med tillämpning av 55 §.

För oavlönad tid som avses i 62 § i denna lag tillväxer pensionen för en militär på samma sätt som för en arbetstagare i annan än militär tjänst.

En militärs ålderspension omräknas med livslängdskoefficienten i enlighet med 72 § dock så att pensionen, när en militärs ålderspension börjar, omräknas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen började. Om en militär beviljas invalidpension på grund av arbetsförmåga, omräknas, när invalidpensionen börjar, den pension som intjänats fram till det att arbetsförmågan började med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetsförmågan började. Vid tillämpningen av livslängdskoefficienten omräknas beloppet av den ålderspension som intjänats i militär tjänst innan pensionens maximibelopp avgränsas i enlighet med 99 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vad som i 72 § och i 98 § 3 mom. föreskrivs om livslängdskoefficienten och dess tillämpning gäller inte sådana militärer vars rätt till ålderspension har uppkommit och vars pension kunde ha börjat före denna lags ikraftträdande.

Helsingfors den 16 oktober 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Finansminister *Jyrki Katainen*

Lag

om ändring av 98 § i lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 22 december 2006 om statens pensioner (1295/2006) 98 § som följer:

Gällande lydelse

98 §

Pensionstillväxt

En militärs pension tillväxer för varje till pensionstid hänförlig dag med 1/180 procent av de pensionsgrundande arbetsinkomsterna, dock med högst 2 procent per år. Pensionen för en tjänsteman som tjänstgör i flygaruppdrag vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet tillväxer för varje till pensionstid hänförlig dag med 1/120 procent av de pensionsgrundande arbetsinkomsterna, dock med högst 3 procent per år. En militärs pension för återstående tid tillväxer såsom i arbete till den del återstående tid inräknas i pensionen, till utgången av den månad under vilken militären fyller 50 år. Detta moment tillämpas endast, om

1) en militär i militär tjänst har pensionsgrundande inkomster som i medeltal uppgår till minst 12 000 euro om året och han eller hon under de fem kalenderår som omedelbart föregår uppnåendet av föreskriven pensionsålder eller anställningens upphörande under minst tre kalenderår i sådan tjänst har pensionsgrundande inkomster som uppgår till minst ovan nämnt belopp, eller

2) invalidpension beviljas med tillämpning av 55 §.

För oavlönad tid som avses i 62 § i denna lag tillväxer pensionen för en militär på samma sätt som för en arbetstagare i annan än militär tjänst.

Föreslagen lydelse

98 §

Pensionstillväxt

En militärs pension tillväxer för varje till pensionstid hänförlig dag med 1/180 procent av de pensionsgrundande arbetsinkomsterna, dock med högst 2 procent per år. Pensionen för en tjänsteman som tjänstgör i flygaruppdrag vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet tillväxer för varje till pensionstid hänförlig dag med 1/120 procent av de pensionsgrundande arbetsinkomsterna, dock med högst 3 procent per år. En militärs pension för återstående tid tillväxer såsom i arbete till den del återstående tid inräknas i pensionen, till utgången av den månad under vilken militären fyller 50 år. Detta moment tillämpas endast, om

1) en militär i militär tjänst har pensionsgrundande inkomster som i medeltal uppgår till minst 12 000 euro om året och han eller hon under de fem kalenderår som omedelbart föregår *den tidpunkt då pensionsrätt uppkommer eller anställningen upphör* under minst tre kalenderår i sådan tjänst har pensionsgrundande inkomster som uppgår till minst ovan nämnt belopp, eller

2) invalidpension beviljas med tillämpning av 55 §.

För oavlönad tid som avses i 62 § i denna lag tillväxer pensionen för en militär på samma sätt som för en arbetstagare i annan än militär tjänst.

En militärs ålderspension omräknas med livslängdkoefficienten i enlighet med 72 § dock så att pensionen, när en militärs ålderspension börjar, omräknas med den livslängdkoefficient som fastställts för det år då

pensionen började. Om en militär beviljas invalidpension på grund av arbetsförmåga, omräknas, när invalidpensionen börjar, den pension som intjänats fram till det att arbetsförmågan började med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetsförmågan började. Vid tillämpningen av livslängdskoefficienten omräknas beloppet av den ålderspension som intjänats i militär tjänst innan pensionens maximibelopp avgränsas i enlighet med 99 §.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Vad som i 72 och i 98 § 3 mom. föreskrivs om livslängdskoefficienten och dess tillämpning gäller inte sådana militärer vars rätt till ålderspension har uppkommit och vars pension kunde ha börjat före denna lags ikraftträdande.*
